

**SAKSAFON CHOLG‘USINI YUQORI SINIF O‘QUVCHILARIGA
O‘RGATISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH****Abdurasulova Mohichexra Murodovna**

R.Glier nomidagi RIMM estrada sozandaligi bo‘limi o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada yuqori sinf o‘quvchilariga saksafon cholg‘usini o‘rgatish jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi. Interfaol yondashuv orqali o‘quvchilarning ijrochilik mahorati, mustaqil fikrlashi, musiqiy tafakkuri hamda ijodiy faolligi rivojlantirilishi asoslab beriladi. Shuningdek, mashg‘ulotlarda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash samaradorligi tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: saksafon ijrochiligi, interfaol metodlar, musiqa pedagogikasi, yuqori sinf o‘quvchilari, ijodiy tafakkur, improvizatsiya, ansambl ijrosi, musiqa ta‘limi

Zamonaviy musiqa ta‘limi tizimida cholg‘u ijrochiligini o‘rgatish jarayonida interfaol metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, yuqori sinf o‘quvchilari bilan ishlashda an‘anaviy o‘qitish usullari bilan bir qatorda, o‘quvchini faol ishtirokchiga aylantiruvchi metodlar samarali natija beradi. Saksafon cholg‘usi ijrochiligini o‘rgatishda interfaol yondashuv o‘quvchining texnik ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan birga, uning musiqiy tafakkuri va ijodiy salohiyatini ham kengaytiradi.

Yuqori sinf bosqichida o‘quvchilar ma‘lum darajada texnik bazaga ega bo‘lganligi sababli, dars jarayonida murakkabroq vazifalar qo‘yish imkoniyati paydo bo‘ladi. Shu bois, interfaol metodlar orqali ularni mustaqil ishlashga, musiqani tahlil qilishga va ijodiy yondashishga yo‘naltirish muhimdir. Masalan, “muammoli vaziyat yaratish” metodi orqali o‘quvchiga ma‘lum bir musiqiy parchani turli talqinlarda ijro etish topshirig‘i beriladi. Bu esa uning interpretatsion fikrlashini rivojlantiradi.

Saksafon darslarida keng qo‘llaniladigan interfaol metodlardan biri — “savol-javob va tahlil” usulidir. O‘qituvchi o‘quvchiga ijro etilgan asar yuzasidan savollar beradi: frazalash qanday amalga oshirildi, dinamika qanchalik to‘g‘ri qo‘llanildi, nafas qayerda olingan va hokazo. Bu metod o‘quvchini musiqani ongli ravishda ijro etishga o‘rgatadi. Shu bilan birga, “kichik guruhlarda ishlash” usuli ham samarali bo‘lib, bunda o‘quvchilar ansambl shaklida birgalikda ijro etish orqali o‘zaro tinglash va moslashish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Interfaol metodlardan yana biri — improvizatsiya asosida o‘qitishdir. Bu usul ayniqsa jaz musiqasi elementlarini o‘rganishda muhimdir. Masalan, Charlie Parker ijodi asosida o‘quvchilarga oddiy gammlar yoki akkord ketma-ketligi ustida improvizatsiya qilish topshiriladi. Bu jarayon o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi va ularni erkin ijro qilishga o‘rgatadi.

“Rol o‘ynash” (role-play) metodi ham qiziqarli natijalar beradi. Bunda o‘quvchilar o‘zlarini mashhur ijrochilar o‘rnida tasavvur qilib, asarni o‘ziga xos talqinda ijro etishga harakat qiladi. Masalan, Kenny G uslubida yumshoq va lirik ijro yoki jaz uslubida erkin interpretatsiya qilish topshirig‘i berilishi mumkin. Bu esa o‘quvchilarda stilistik tafakkurni shakllantiradi.

Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish ham interfaol metodlarning muhim qismi hisoblanadi. Audio va video yozuvlar, onlayn platformalar, metronom va maxsus mobil ilovalar orqali o‘quvchilar mustaqil mashq qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Dars jarayonini yozib olib, keyinchalik tahlil qilish esa o‘quvchining o‘z ustida ishlashiga yordam beradi.

Shuningdek, “loyiha metodi”ni qo‘llash orqali o‘quvchilarga mustaqil ravishda biror asarni o‘rganish, uning tarixi, kompozitori va ijrochilik xususiyatlarini tahlil qilish topshiriladi. Masalan, Ode to Joy asari asosida loyiha tayyorlash orqali o‘quvchi nafaqat ijro, balki nazariy bilimlarini ham mustahkamlaydi.

Xulosa qilib aytganda, saksafon cholg‘usini yuqori sinf o‘quvchilariga o‘rgatishda interfaol metodlardan foydalanish o‘quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu metodlar o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ijrochiga aylantirib, uning musiqiy tafakkuri, mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rauf Abdullayev. *Musiqqa ijrochiligi asoslari*. Toshkent: O‘qituvchi, 2010.
2. Dilorom Saidova. *Musiqqa o‘qitish metodikasi*. Toshkent: Fan, 2015.
3. Abduvali Abdurashidov. *Musiqqa nazariyasi va amaliyoti*. Toshkent, 2008.
4. Botir Umidjonov. *Cholg‘u ijrochiligini o‘qitish usullari*. Toshkent, 2018.
5. Gulbahor Axmedova. *Bolalar musiqqa tarbiyasi*. Toshkent, 2016.
6. Shavkat Mirziyoyev. *Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi*. Toshkent, 2022.

